

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-05- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS APSAUGOS KOORDINAVIMO KOMISIJOS SUDARYMO“ PROJEKTO

Teisingumo ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl intelektinės nuosavybės apsaugos koordinavimo komisijos sudarymo“ projektą (toliau – Projektas).

Projektas parengtas, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, numatytą priemonę¹, Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) ekspertų pateiktas rekomendacijas² ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) išvadas bei rekomendacijas³. PINO ir EBPO dokumentuose pažymėta, kad Lietuvoje būtina toliau stiprinti intelektinės nuosavybės teisių administravimo ir gynimo sistemą, gerinti koordinavimą ir mažinti institucijų atsakomybių (funkcijų) fragmentavimą.

Projekto tikslas – užtikrinti valstybės institucijų ir įstaigų veiksmų intelektinės nuosavybės apsaugos srityje koordinavimą ir sudaryti prielaidas valstybės politikos intelektinės nuosavybės apsaugos srityje formavimo ir įgyvendinimo konsolidavimui.

Šiuo metu Lietuvoje valstybės institucijų kompetencija intelektinės nuosavybės apsaugos srityje yra fragmentuota ir išskaidyta bei nėra užtikrintas intelektinės nuosavybės klausimų sprendimo koordinavimas.

Atskirų ministerijų reguliavimo sritims priskirtos šios intelektinės nuosavybės apsaugos sritys ar susiję klausimai (aspektai):

- Kultūros ministerijai priskirtas valstybės politikos formavimas autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos srityje;

¹ Žr. Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 4.1.3 darbo 6 veiksmą – „Bendros nacionalinės intelektinės nuosavybės sistemos pertvarkos, bendradarbiaujant su Pasauline intelektinės nuosavybės organizacija (PINO), atlikimas“ (2020 m. III ketvirtis).

² Žr. PINO ekspertų ataskaitą angl. *Recommendations on issues that may be considered in developing an intellectual property strategy for Lithuania*. Ataskaita paskelbta adresu: <https://vpb.lrv.lt/uploads/vpb/documents/files/Final%20Report.pdf>.

³ Žr. angl. *OECD Market Openness Review of Lithuania* [TAD/TC/ACS(2015)4].

- Teisingumo ministerijai – valstybės politikos formavimas pramoninės nuosavybės (t. y. patentų, prekių ženklų, dizaino) apsaugos srityje. Teisingumo ministerijos reguliavimo srityje veikia Valstybinis patentų biuras, kuris atsakingas už teisių į pramoninės nuosavybės objektų registravimą ir pramoninės nuosavybės apsaugos įgyvendinimą;

- Žemės ūkio ministerijai – žemės ūkio produktų geografinės nuorodos, augalų veislių teisinė apsauga;

- Ekonomikos ir inovacijų ministerijai – intelektinės nuosavybės apsaugos integravimas į valstybės politiką investicijų, eksporto skatinimo, technologijų, inovacijų sritis (įskaitant pramoninės nuosavybės apsaugos užsienyje išlaidų kompensavimą), taip pat gerinant aplinką smulkiojo ir vidutinio verslui aktyviau naudoti intelektinės nuosavybės teises;

- Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – švietimo apie intelektinę nuosavybę integravimas į formalųjį ir neformalųjį švietimą, intelektinės nuosavybės apsaugos užtikrinimas mokslinių tyrimų srityje ir eksperimentinės plėtros srityje mokslo ir studijų institucijose;

- Užsienio reikalų ministerijai – intelektinės nuosavybės apsaugos aspektų tarptautinės prekybos srityje koordinavimas.

Be to, Lietuvos radijo ir televizijos komisijai priskirtas autorių teises pažeidžiančių interneto svetainių blokavimas. Dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo civilinės teisės priemonėmis sprendžia teismai, o taikant administracines ir baudžiamąsias priemones – taip pat dalyvauja policija ir prokuratūra; muitinės priežiūros priemonės taiko Muitinės departamentas.

Tačiau tam tikri intelektinės nuosavybės apsaugos klausimai (aspektai) nėra aiškiai priskirti jokios valstybės institucijos kompetencijai (pavyzdžiui, komercinių paslapčių apsauga, ne žemės ūkio produktų geografinės nuorodos, tradicinės žinios ir tradicinės kultūrinės išraiškos, teisių gynimo (angl. *enforcement*) koordinavimas).

Pažymėtina, kad PINO ekspertai 2018 m. pateikė Lietuvos kompetentingoms institucijoms ataskaitą „Rekomendacijos dėl klausimų, kurie svarstyti rengiant intelektinės nuosavybės strategiją Lietuvai“ (angl. *Recommendations on issues that may be considered in developing an intellectual property strategy for Lithuania*). Šioje ataskaitoje buvo suformuluotos rekomendacijos, susijusios su intelektinės nuosavybės apsaugos stiprinimu. Viena iš pagrindinių rekomendacijų – stiprinti intelektinės nuosavybės klausimų koordinavimą ir sumažinti valstybės institucijų kompetencijų šioje srityje fragmentaciją.

Šioms rekomendacijoms išnagrinėti ir jų įgyvendinimui koordinuoti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. 1R-189 buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė bendros nacionalinės intelektinės nuosavybės sistemos pertvarkos įgyvendinimui koordinuoti. Darbo grupė, išnagrinėjusi politikos formavimo ir įgyvendinimo intelektinės nuosavybės apsaugos srityje konsolidavimo ir koordinavimo alternatyvas, pritarė Vyriausybės komisijos sudarymui intelektinės nuosavybės apsaugos klausimams koordinuoti.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Projektu siūloma sudaryti Vyriausybės Intelektinės nuosavybės apsaugos koordinavimo komisiją (toliau – Komisija) iš ministerijų, kurios dalyvauja formuojant valstybės politiką dėl intelektinės nuosavybės apsaugos klausimų, aukšto lygio atstovų ir kitų institucijų, atsakingų už intelektinės nuosavybės teisių gynimą, atstovų, pavedant Komisijai koordinuoti valstybės institucijų ir įstaigų priemones ir veiksmus intelektinės nuosavybės apsaugos srityje ir koordinuoti valstybės politikos intelektinės nuosavybės apsaugos srityje formavimo ir įgyvendinimo konsolidavimo iniciatyvų rengimą ir teikimą Vyriausybei.

Pažymėtina, kad intelektinės nuosavybės apsaugos koordinavimas yra horizontalaus pobūdžio funkcija, susijusi su daugelio ministerijų ir kitų valstybės institucijų kompetencija. Be to, proveržis intelektinės nuosavybės apsaugos srityje būtinas valstybės strateginių tikslų pasiekimui, intelektinės nuosavybės apsaugos lygis yra vertinamas, skaičiuojant daugelį tarptautinių inovacijų ir verslo sąlygų indeksų (pavyzdžiui, *Global Innovation Index*, *Bloomberg Innovation Index*, *European Innovation Scoreboard*). Todėl siūloma, kad Komisijai vadovautų Vyriausybės kancleris arba jo pavaduotojas.

Numatoma, kad Komisija, įgyvendindama savo uždavinius, užtikrins vieningos ir nuoseklios valstybės politikos intelektinės nuosavybės apsaugos srityje formavimą ir įgyvendinimą, analizuos valstybės institucijų funkcijų (veiklos) intelektinės nuosavybės apsaugos srityje konsolidavimo poreikį, koordinuos kovos su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais stiprinimą (piratavimo ir prekių klastojimo prevenciją), koordinuos švietimo (įskaitant bendrojo ugdymo ir studijų procese) apie intelektinės nuosavybės apsaugą stiprinimą, intelektinės nuosavybės teisių gynimą, ypač elektroninėje erdvėje, koordinuos verslo, ypač smulkiojo ir vidutinio, skatinimo naudoti intelektinę nuosavybę priemonių įgyvendinimą.

Be to, Komisija galėtų koordinuoti pozicijas dėl pastaruoju metu kylančių naujų iššūkių, susijusių su intelektine nuosavybe ir naujų technologijų plėtra (pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, 3D spausdinimo technologijų poveikis intelektinei nuosavybės sistemai), taip pat dėl intelektinės nuosavybės aspektų, susijusių su COVID-19 (pavyzdžiui, intelektinės nuosavybės teisės, susijusios su apsaugos priemonių ar medicinos įrangos gamyba).

Projekte numatyta, kad Komisijos darbui organizuoti tarp Komisijos posėdžių – surinkti ir apibendrinti informaciją, kurios reikia Komisijos funkcijoms vykdyti, ne strateginio pobūdžio operatyviam klausimų sprendimui (pavyzdžiui, koordinuoti pozicijų rengimą dėl nuostatų, susijusių su intelektinės nuosavybės apsauga, tarptautinių sutarčių projektuose) Komisijos sprendimu gali būti sudaromos darbo grupės.

I. Sprendžiama problema. Valstybės politikos formavimo ir įgyvendinimo intelektinės nuosavybės apsaugos srityje nedidelis koordinavimo lygis (nekoordinuoti valstybės institucijų ir įstaigų veiksmai intelektinės nuosavybės apsaugos srityje, įskaitant kovą su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais, švietimą intelektinės nuosavybės apsaugos klausimais, verslo, ypač smulkiojo ir vidutinio, skatinimą naudoti intelektinę nuosavybę).

II. Siūlomos priemonės. Projektu siūloma sudaryti Vyriausybės Intelektinės nuosavybės apsaugos koordinavimo komisiją iš ministerijų, kurios dalyvauja formuojant valstybės politiką dėl intelektinės nuosavybės apsaugos klausimų, aukšto lygio atstovų ir kitų institucijų, atsakingų už intelektinės nuosavybės teisių gynimą, atstovų, pavedant Komisijai koordinuoti valstybės institucijų ir įstaigų priemones ir veiksmus intelektinės nuosavybės apsaugos srityje ir koordinuoti valstybės politikos intelektinės nuosavybės apsaugos srityje formavimo ir įgyvendinimo konsolidavimą.

III. Priemonių kaštai. Projektui įgyvendinti (Komisijos sudarymui ir veiklos užtikrinimui) papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

IV. Nauda visuomenei. Sudarius Komisiją ir užtikrinus jos veiklą, bus sudarytos sąlygos stiprinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą, skatinti didesnę intelektinės nuosavybės teisių naudojimą, kas lemia didesnę ekonominę plėtrą (nustatyta, kad Europos Sąjungoje ekonomikos sektoriai, kuriuose intensyviai naudojamos intelektinės nuosavybės teisės, sukuria 45 proc. BVP;

ekonomikos sektoriuose, intensyviai naudojančiuose intelektualinės nuosavybės teises, mokami vidutiniškai 47 proc. didesni darbuotojų atlyginimai⁴).

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas dėl Projekto neatliktas. Priėmus Projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Projektu nėra perkeliama ar įgyvendinama Europos Sąjungos teisės aktai. Projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) ir Teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Pasiūlymą dėl Intelektinės nuosavybės apsaugos koordinavimo komisijos sudarymo pateikė teisingumo ministro sudaryta darbo grupė bendros nacionalinės intelektualinės nuosavybės sistemos pertvarkos įgyvendinimui koordinuoti. Projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisinės apsaugos grupė (vadovė – Natalija Žilinskienė, tel. 266 2934, el. p. n.zilinskiene@tm.lt, tiesioginis rengėjas – vyr. patarėjas Algis Baležentis, tel. 266 2927, el. paštas algis.balezentis@tm.lt).

Projektas buvo pateiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Nacionalinei teismų administracijai, Lietuvos radijo ir televizijos komisijai, Lietuvos Respublikos valstybiniam patentų biurui, Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai, Patentinių patikėtinių institutui, Lietuvos advokatūrai, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai, VŠĮ Lietuvos inovacijų centrai, VŠĮ Mokslo ir inovacijų integracijos centrai, Lietuvos antipiratinės veiklos asociacijai.

Pastabas ir pasiūlymus dėl Projekto pateikė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Generalinė prokuratūra, Vidaus reikalų ministerija ir Lietuvos advokatūra. Dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma.

PRIDEDAMA: 1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl intelektualinės nuosavybės apsaugos koordinavimo komisijos sudarymo“ projektas, 2 lapai.

2. Derinimo pažyma, 2 lapai.

3. Suinteresuotųjų institucijos išvados.

⁴ Žr. <https://www.epo.org/news-events/news/2019/20190925.html>; <https://euipo.europa.eu/ohimportal/lt/news/-/action/view/5331625>.

Teisingumo ministras
Jankevičius

Elvinas

Algis Baležentis, (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt